

De Hoed van Duizend Geheimen

Hoofdstuk 1 – De toren boven de paarse stad

In het rijk van Valderijn kleurde de lucht bij zonsondergang paars. Niet een flauw soort paars, zoals verdunde bessenlimonade, maar een diepe, glanzende kleur waarin de eerste sterren leken te worden aangestoken. Op zulke avonden fluisterden de bladeren van de zilverbomen tegen elkaar. Wie lang genoeg luisterde, kon soms woorden onderscheiden. Meestal gingen die over het weer. Bomen waren, ondanks alle verhalen die mensen over hen vertelden, bijzonder bezorgd over regen.

Boven de stad stond een hoge, kronkelende toren. Hij leunde een beetje naar het oosten, draaide halverwege terug naar het westen en eindigde in een spits die op heldere dagen door de laagste wolken prikte. De ramen keken niet altijd naar buiten. Het ene raam bood uitzicht op de sterren, ook midden op de dag. Een ander keek uit over een slapende zee die nergens op de landkaart van Valderijn stond. Het kleinste raam gaf rechtstreeks zicht op de voorraadkast. Dat laatste was geen groot magisch wonder, maar de bewoner van de toren vond het verreweg het nuttigste.

Die bewoner stond in de stad bekend als de Grote Tovenaar. Zijn echte naam was door de jaren heen uit het geheugen van de mensen verdwenen. Sommigen dachten dat hij hem zelf vergeten was. Hij was lang, had grijswit haar dat nooit dezelfde richting uit wees en droeg een mantel met zoveel zakken dat zelfs hij niet precies wist wat erin zat. Gewoonlijk bevatten ze schroeven, glazen buisjes, een opvouwbare lepel, twee of drie koekjes en minstens één voorwerp waarvan hij zich niet herinnerde dat hij het ooit had gemaakt.

De tovenaar stond bekend om zijn onuitputtelijke verbeelding, maar nog meer om de buitengewone hoed die op zijn hoofd rustte. Die was geweven uit zilveren draden die glansden als sterrenlicht. In de rand waren tekens geborduurd die alleen bij volle maan zichtbaar werden. In zijn plooien lagen vergeten spreuken, namen van oude koningen en antwoorden op vragen die nog niet waren gesteld.

De hoed bezat bovendien een eigen wil.

“U hebt de blauwe fles alweer naast de rode gezet,” zei hij op een ochtend.

De tovenaar keek op van een werkbank vol tandwielen. “Dat is toch geen probleem?”

“Gisteren beweerde u dat de blauwe fles alleen naast de groene mocht staan, omdat anders de zwaartekracht achteruit zou lopen.”

“Juist.” De tovenaar schoof de fles behoedzaam op. “Goed dat jij het zegt.”

“Daar ben ik voor,” antwoordde de hoed waardig. “Voor wijsheid, geheugen en het voorkomen van onnodige plafondwandelingen.”

De toren was die week gevuld met getik, geratel en af en toe een doffe bons. De tovenaar bouwde een mechanische draak. Het dier bestond uit koperkleurige platen, stalen gewrichten en honderden kleine tandwielen. Zijn vleugels konden al bewegen en zijn glazen ogen gloeiden

warmgeel, maar vuurspuwen lukte nog niet. Wanneer hij het probeerde, kwam er slechts een wolkje warme lucht uit zijn bek dat naar kaneel rook.

“Vooruitgang,” zei de tovenaar telkens.

De draak knikte dan zo enthousiast dat zijn linkeroor losraakte.

Naast de draak woonde er een kat in de toren. De kat beschouwde de werkplaats als zijn persoonlijk domein en de tovenaar als een redelijk betrouwbare bediende. Zijn voornaamste bezigheden waren slapen op belangrijke boeken en precies op het verkeerde moment om vis vragen.

Op marktdagen daalde de tovenaar af naar de stad. De mensen gingen niet uit angst voor hem opzij, maar uit bewondering en uit bezorgdheid om de glazen flesjes die uit zijn zakken staken. De oude bakker boog diep wanneer hij voorbijkwam. De marktkoopvrouw zwaaide met haar kleurrijke sjaal. Kinderen liepen achter hem aan en probeerden te raden welke spreuk de hoed die dag zou bedenken.

“Laat hem een regenboog uit een brood trekken!” riep een meisje.

“Laat hem de fontein in chocolademelk veranderen!” riep iemand anders.

Een jongen met een houten tol beweerde dat de hoed naar hem had geknipoogd. Niemand geloofde hem, behalve de tovenaar. De hoed kon uitstekend knipogen wanneer hij zich verveelde, al had niemand ooit begrepen hoe hij dat deed zonder ogen.

De tovenaar kocht kruiden, schroeven en een blik donkerblauwe thee. Bij de bakker nam hij een zak honingkoekjes mee. Terwijl hij betaalde, zag hij een tengere man bij de overkant van de straat staan. De man droeg een versleten jas en bekeek de uitgestalde broden met de aandacht van iemand die honger had, maar niet genoeg geld.

Hun blikken kruisten elkaar. De man keek onmiddellijk weg.

“Kent u hem?” vroeg de bakker zacht.

De tovenaar schudde zijn hoofd.

“Silas,” zei de bakker. “Hij duikt op waar iets verdwijnt. Nooit iets groots. Een munt, een appel, een lepel. Kleine dingen.”

“Kleine dingen kunnen groot zijn voor iemand die weinig bezit,” merkte de hoed op.

De bakker keek verdrietig naar een lege plek tussen zijn koffiekannen. Daar had vroeger een zilveren lepeltje gelegen dat nog van zijn moeder was geweest.

Silas hoorde de woorden niet. Hij was al in de menigte verdwenen.

Ooit had hij gedroomd van eerlijke handenarbeid. Als jongen bleef hij staan bij het raam van de schoenmaker om te zien hoe leer onder een scherp mes een nieuwe vorm kreeg. Hij kon uren luisteren naar het fijne tikken in de werkplaats van de klokkenmaker. Soms verzong hij verhalen

over de reizigers die de stadspoort binnenkwamen en stelde hij zich voor dat hij met hen meeging om in verre herbergen te vertellen over draken, koningen en zeeën die boven de wolken dreven.

Maar zijn leermeester bij de schoenmaker was gestorven voor Silas zijn opleiding kon voltooien. Een winter zonder werk werd gevolgd door een lente vol schulden. Eerst stal hij een brood omdat hij twee dagen niet had gegeten. Daarna een munt omdat zijn dak lekte. Vervolgens een warme mantel uit een gang waar niemand keek. Elke keer beloofde hij zichzelf dat het de laatste keer was. Elke keer werd de stap naar de volgende diefstal kleiner.

Hij woonde nu in een scheef huisje aan de rand van een vergeten pad. Brandnetels groeiden naast verdwaalde rozen en de voordeurbel klonk alsof hij al jaren treurde. Onder zijn bed lagen spullen die hij nauwelijks gebruikte: een kandelaar, een houten tol, een messing gesp en een handvol sleutels waarvan hij niet wist welke deuren ze openden. Hij zei tegen zichzelf dat niemand ze werkelijk miste.

Op de avond dat alles veranderde, hing de maan als een dunne zilveren sikkel boven Valderijn. Silas had die dag niets kunnen bemachtigen. De marktkoopvrouw had haar geldkist stevig gesloten, de bakker had hem in het oog gehouden en zelfs de appels lagen onder een net. Toen hij buiten de stad rondwaalde, zag hij dat een hoog raam van de tovenaarestoren openstond.

Een verstandig mens zou naar huis zijn gegaan.

Silas was die avond vooral een hongerig mens.

Hij klom langs de ruwe stenen omhoog, greep een vensterlijst en trok zich naar binnen. De kamer waarin hij belandde rook naar olie, peper en een heel klein beetje naar verbrande sokken. Vanuit de werkplaats klonk het gedempte geratel van gereedschap.

“De linkervleugel moet hoger,” hoorde hij de tovenaars zeggen.

“Uw andere linkerkant,” verbeterde de hoed.

Silas dook achter een kast. Door een kier zag hij hoe de tovenaars zich over de mechanische draak boog. Even later zette de tovenaars zijn hoed af en hing hem aan een kapstok. Hij veegde zijn voorhoofd af, pakte een schroevendraaier en liep met de draak naar een aangrenzende kamer.

De hoed bleef alleen achter.

Zelfs in het halfduister glansden de zilveren draden. Silas dacht aan de handelaar in kostbare stoffen, aan gouden munten en aan een dak dat eindelijk niet meer zou lekken. Hij dacht niet aan de bakker en diens verdwenen lepeltje. Hij dacht niet aan de houten tol onder zijn bed.

Hij griste de hoed van de kapstok en stopte hem onder zijn jas.

“Dit,” fluisterde een stem vlak bij zijn borst, “lijkt mij geen uitstekend plan.”

Silas verstijfde. Toen uit de andere kamer een metalen vleugel op de grond kletterde, koos hij het raam, klom omlaag en rende de nacht in.

Onder zijn jas zuchtte de hoed diep.

Hoog in de toren richtte de kat zijn kop op. Zijn gele ogen keken naar de lege kapstok en hij dacht, met de heldere eenvoud die katten eigen is: *Dit wordt een hoop gedoe.*

Hoofdstuk 2 – Sporen van zilverlicht

De volgende ochtend werd de tovenaar wakker aan zijn werkbank. Een afdruk van een tandwiel stond in zijn wang en de mechanische draak lag opgerold bij zijn voeten. De draak snurkte in korte metalen fluitjes. Buiten streek het eerste zonlicht over de paarse daken van de stad.

De tovenaar tastte naar zijn hoofd.

Zijn hand vond alleen warrig haar.

“Hoed?” vroeg hij.

Er kwam geen antwoord.

Hij keek onder de werkbank, in de voorraadkast en zelfs in de ketel met paarse soep, hoewel de hoed daar maar één keer eerder in was gevallen en daar sindsdien vaak over had geklaagd. Pas toen hij voor de lege kapstok stond, begreep hij wat er gebeurd was.

Zijn hart werd zwaar. De toren leek het verdriet te voelen. Zwevende boeken zakten slap omlaag. De ketel hield op met borrelen. Een raam dat gewoonlijk uitkeek over een zonnige woestijn toonde plotseling een grijze regenbui. Zelfs de draak liet een klagend piepje horen.

De tovenaar ging zitten en keek naar de lege haak.

Lang geleden, toen zijn haar nog bruin was en hij meer zelfvertrouwen dan wijsheid bezat, had hij de hoogste berg van Valderijn beklommen. Daar woonde de sterrenweefster in een huis dat slechts zichtbaar werd zodra de avond viel. Zij was oud, met zilverwit haar en ogen waarin de nachtelijke hemel weerspiegelde. Haar vingers bewogen boven een weefgetouw waaraan geen wol, maar dunne draden sterrenlicht hingen.

“Ik kom om grote magie te leren,” had de jonge tovenaar gezegd.

“Dan moet u eerst leren luisteren naar het kleine,” had zij geantwoord.

Drie seizoenen lang had hij water gedragen, gebroken sterrenbeelden hersteld en gezwegen wanneer hij liever indruk wilde maken. Pas bij zijn vertrek had de sterrenweefster hem de zilveren hoed gegeven.

“Dit is geen bezit,” had zij gewaarschuwd. “Dit is een metgezel. Een goede hoed rust niet alleen op het hoofd. Hij bewaart ook wat iemand gemakkelijk vergeet: geduld, wijsheid en een beetje nederigheid.”

De tovenaar had die woorden nooit werkelijk vergeten. Toch had hij de hoed de avond voordien achteloos aan een kapstok gehangen, alsof hij een gewone jas was.

Hij sloot zijn ogen en liet het verdriet door zich heen gaan. Daarna stond hij op.

“Verdriet vertelt mij dat iets belangrijk is,” zei hij tegen de draak. “Maar het wijst mij niet waar ik moet zoeken.”

De draak knikte. Zijn linkeroor viel op de vloer.

“Precies.” De tovenaar schroefde het oor weer vast. “We gaan nadenken.”

Hij onderzocht de kamer. Op de vensterbank lag verse modder. Aan een spijker hing een draadje van grof, bruin weefsel. Onder de kast vond hij een broodkruimel die onmogelijk van zijn honingkoekjes afkomstig kon zijn. Toen tikte hij beleefd op de muur.

“Hebt u vannacht iets gezien?” vroeg hij.

De toren kraakte. Een steen schoof een handbreedte naar voren en daarachter verscheen een dun spoor van zilveren glans. Het liep van de kapstok naar het raam en verdween in de ochtendlucht.

“Dank u,” zei de tovenaar.

Voor een zoektocht had hij gereedschap nodig. Dagenlang werkte hij zonder rust. Hij bouwde een kompas met een naald van maanijzer, een bril van geslepen dauwglas en een klein doosje van koper en donker hout. De mechanische draak gaf schroeven aan, meestal de verkeerde. De kat ging op de bouwtekeningen liggen en weigerde te verhuizen tot hij vis kreeg.

Het eerste kompas wees uitsluitend naar kaas. Na een halve dag ontdekte de tovenaar een stukje oude cheddar tussen de tandwielen. De bril maakte onzichtbare sporen zichtbaar, maar ook onzichtbare gedachten. Daardoor wist de tovenaar nu dat zijn kat hoofdzakelijk dacht aan vis, slaap en de teleurstellende kwaliteit van menselijke besluitvorming.

Het koperen doosje moest gaan zoemen wanneer het de magie van de hoed voelde. Bij de eerste proef zoemde het alleen wanneer iemand loog.

“Ik ben helemaal niet moe,” zei de tovenaar.

Het doosje trilde zo hard dat drie schroeven van de tafel rolden.

De hoed zou hem onmiddellijk hebben tegengesproken. Het gemis sneed scherper dan voordien.

“Goed,” mompelde hij. “Misschien een beetje.”

Na twee uur slaap, drie koppen donkerblauwe thee en een nieuwe spoel zilverdraad werkte het doosje eindelijk zoals bedoeld. De tovenaar hing een bordje aan de deur: AFWEZIG WEGENS HOEDZAKEN. Hij droeg de draak op de ketels te bewaken en voldoende afstand te houden van de voorraad olie.

“Ketels zijn geen eieren,” benadrukte hij.

De draak keek naar de grootste ketel en daarna naar de tovenaar.

“Beslist geen eieren.”

De kat gaapte. Iemand moest hier tenminste verstandig blijven.

Ondertussen had Silas ontdekt dat een pratende hoed veel moeilijker te verkopen was dan een zwijgende. De eerste handelaar had de zilveren draden bewonderd tot de hoed zei dat zijn weegschaal vals stond afgesteld. De tweede koper had hem gepast, waarop de hoed luid vroeg of ijdelheid altijd zo sterk naar uien rook. Bij de derde poging schoof de hoed zelf van tafel en belandde waardig op de grond.

“Niemand heeft nog respect voor goed borduurwerk,” klaagde hij.

Silas nam hem mee naar huis en legde hem op een plank.

“Blijf daar,” beval hij.

“Een indrukwekkend verzoek van iemand die mij zonder toestemming heeft meegenomen.”

Silas probeerde hem te negeren. Hij repareerde een losse dakpan, at een hard stuk brood en telde zijn laatste munten. De hoed kantelde opzij.

“Stof is slecht voor zilverdraad.”

“Dan had je maar geen hoed moeten worden.”

“Een overtuigend betoog. U had verhalenverteller moeten worden.”

Die opmerking trof Silas onverwacht. Hij draaide zich om, maar de hoed lag bewegingloos op de plank.

Die nacht droomde hij van de werkplaats van de klokkenmaker. In zijn droom stonden alle klokken stil. Toen hij ze probeerde op te winden, ontdekte hij dat hun wijzers gemaakt waren van de sleutels onder zijn bed.

De volgende ochtend zette hij de hoed op. Misschien, dacht hij, kon hij met de magie een maaltijd of een zak munten tevoorschijn halen.

Zodra de zilveren rand zijn voorhoofd raakte, verdween het scheve huisje.

Silas zag een oude vrouw op de markt die haar schouders tegen de kou optrok omdat haar kleurrijke sjaal verdwenen was. Hij zag de bakker voor zijn lege koffiekannen staan met het zilveren lepeltje van zijn moeder in gedachten. Hij zag een kind onder een kast zoeken naar een houten tol die al maanden onder Silas' bed lag. Daarna zag hij zichzelf: niet als een slim iemand die nam wat anderen konden missen, maar als een schaduw die telkens een klein gat in andermans leven achterliet.

Hij rukte de hoed af en wierp hem terug op de plank.

“Hou daarmee op,” zei hij hees.

“Met waarheid?” vroeg de hoed.

Silas gaf geen antwoord.

Ver buiten de stad hield de tovenaar zijn kompas omhoog. De naald draaide, aarzelde en wees naar een donker bos. Daar, tussen de stammen, fonkelde een bijna onzichtbare lijn van zilverlicht.

Hij zette de bril recht en volgde het spoor.

Achter hem kleurde de avondlucht paars. Voor hem sloten de bomen zich als een poort.

Hoofdstuk 3 – De Markt van Verloren Dingen

Het bos heette het Fluisterwoud, al spraken de bomen er minder duidelijk dan de zilverbomen rond de stad. Hun stemmen klonken als vingers die over oud papier gleden. Soms meende de tovenaar zijn naam te horen. Soms hoorde hij de stem van de hoed, maar wanneer hij zich omdraaide, zag hij alleen varens en kromme wortels.

Het zilveren spoor kronkelde tussen de stammen. Met de dauwglazen bril zag het eruit als een draad die iemand achteloos door het woud had getrokken. De tovenaar volgde hem tot het donker werd en sliep onder een boom die de hele nacht klaagde over een specht in zijn bovenste takken.

De volgende dagen trok hij langs kleine dorpen. In een herberg vertelde een reiziger dat een onbekende man een zilveren hoed had willen verkopen.

“Een bijzonder onbeleefd kledingstuk,” zei de reiziger. “Het beweerde dat mijn laarzen niet bij mijn riem pasten.”

“Dat klinkt inderdaad als mijn hoed,” antwoordde de tovenaar.

In een volgend dorp had een stoffenhandelaar een glimp van de hoed opgevangen. Hij wees naar het oosten, maar het magische kompas wees naar het noorden. De tovenaar koos het kompas. Een halve dag later stond hij voor een kaasmakerij.

Hij opende het instrument en vond nog een kruimel cheddar tussen de tandjes.

“Niemand is volmaakt,” zei hij tegen zichzelf.

Zonder de hoed klonk die troost weinig overtuigend.

Tegen de middag bereikte hij een oude stenen brug. Op de leuning zat een kraai met één helderblauwe veer. Het dier bekeek hem met ogen die slimmer leken dan prettig was.

“U zoekt iets dat liever op een hoofd zit dan op een plank,” kraste de kraai.

“Dat klopt.”

“Dan moet u naar het vergeten pad. Maar wie daar loopt, raakt gemakkelijk kwijt wat hij niet goed vasthoudt.”

“Zoals een hoed?”

“Zoals moed,” antwoordde de kraai. “En soms boterhammen.”

De tovenaar controleerde zijn tas. Zijn brood zat er nog in. Uit een mantelzak haalde hij drie zonnebloempitten en legde die op de leuning.

“Mag ik vragen waar het pad begint?”

De kraai pikte de eerste pit op. “Op de Markt van Verloren Dingen.”

“En waar vind ik die?”

“Wie zoekt naar wat verloren is, staat dichterbij die markt dan hij denkt.”

Daarna vloog ze weg. Een blauwe veer tolde door de lucht en landde op het kompas. De naald sloeg naar links. Waar voordien alleen struiken stonden, verscheen een smalle weg.

Aan het einde daarvan lag een markt die maar één keer per jaar bestond. Tenten van verbleekt doek stonden in een cirkel rond een fontein zonder water. Op de kramen lagen handschoenen zonder eigenaar, sleutels zonder deur, knopen zonder jas en brieven die nooit verzonden waren. Een koopvrouw verkocht namen die mensen op het puntje van hun tong hadden gehad. Een bleke jongen bood dromen aan die bij het wakker worden waren vergeten.

De tovenaar liep langzaam langs de kramen. Zijn doosje zoemde bij een verzameling verloren toverstokjes, maar nergens zag hij zilverdraad. Bij de fontein zat een oude man achter een stapel eenzame sokken.

“Hebt u een pratende hoed gezien?” vroeg de tovenaar.

“Gezien niet. Gehoord wel. Hij zei dat niemand nog respect had voor goed borduurwerk.”

“Waar?”

De oude man wees naar een poortje aan de overkant. Daarachter lag een pad dat zo vaag was dat het bij iedere oogwenk leek te verdwijnen.

“Wie daarheen gaat, moet weten wat hij zoekt,” waarschuwde hij. “Anders vindt het pad iets anders om van hem af te nemen.”

De tovenaar bedankte hem en zette zijn bril af. Sommige wegen, beseft hij, werden niet duidelijker door er magie op los te laten.

In zijn huisje sliep Silas intussen nauwelijks. De hoed vervloekte hem niet. Hij riep niet en dreigde niet. Juist dat maakte het erger. Iedere nacht lag Silas wakker en hoorde hij de regen langs zijn slechte dakpan druppelen.

Eén lepel was maar één lepel, hield hij zichzelf voor.

Maar hij zag de handen van de bakker die het zilver voorzichtig hadden opgepoetst.

Eén sjaal was maar één sjaal.

Maar hij voelde de koude schouders van de marktkoopvrouw.

Eén tol was maar speelgoed.

Maar in zijn herinnering bleef het kind onder de kast zoeken.

Op de derde nacht stond hij op. De hoed lag stil op de plank.

“Waarom zeg je niets?” vroeg Silas.

“Omdat u voor het eerst zelf aan het nadenken bent.”

Silas ging aan tafel zitten. “Ben ik een slecht mens?”

De hoed zweeg zo lang dat de regen alle ruimte tussen hen vulde.

“Een slecht mens stelt die vraag zelden,” zei hij ten slotte. “Maar iemand die beter wil worden, moet meer doen dan spijt hebben.”

Silas keek naar zijn handen. Ze waren nog steeds dezelfde handen die ooit leer hadden willen snijden, klokken hadden willen herstellen en verhalen hadden willen vertellen. Ze waren ook de handen die uit zakken hadden gestolen en deuren hadden geopend die gesloten moesten blijven.

“Wat als niemand mij vergeeft?”

“Vergeving is geen munt die u kunt nemen omdat u haar nodig hebt.”

“Wat moet ik dan doen?”

“Begin met teruggeven wat nooit van u was.”

Silas schoof zijn stoel naar achteren. Onder het bed vulde hij een zak met de kandelaar, de tol, het zilveren lepeltje, de kleurrijke sjaal en de andere spullen die hij nog kon herkennen. De zak werd zwaarder dan hij had verwacht.

Bij de deur bleef hij staan. Buiten was het nog nacht. Hij dacht aan boze gezichten, aan wachters en aan alle smoesjes die hij zo vaak had gebruikt.

Toen klonk in de verte een zacht gezoem.

De hoed kantelde naar het raam. “Mijn tovenaar komt.”

Silas liet de zak uit zijn handen glijden. In één ogenblik was zijn moed verdwenen. Hij stopte de hoed achter een stapel laarzen en deed het luik voor de plank dicht.

Het gezoem buiten werd luider.

Hoofdstuk 4 – Het huis aan het vergeten pad

Het vergeten pad liep tussen velden waar geen vogel zong. Mist hing laag boven de grond en wiste de voetstappen van de tovenaar zodra hij ze had gezet. Aan weerszijden stonden wegwijzers zonder woorden. Telkens wanneer hij achteromkeek, leek de Markt van Verloren Dingen verder weg dan mogelijk was.

Na een tijdje vergat hij waarheen hij onderweg was.

Hij bleef staan. In zijn hand zoemde het koperen doosje, maar hij kon zich niet herinneren waarom hij het vasthield. In zijn zak zat een blauwe veer. Op zijn neus rustte een bril die zilveren lijnen zichtbaar maakte. Alles moest iets betekenen.

Vanuit de mist klonk een zachte stem.

U bent moe. Ga naar huis.

De tovenaar dacht aan de warme werkplaats, aan donkerblauwe thee en aan zijn kat die waarschijnlijk op zijn hoofdkussen lag. Hij zette een stap terug.

Toen zag hij in gedachten een oude vrouw achter een weefgetouw van sterrenlicht.

Een goede hoed rust niet alleen op het hoofd.

“Mijn hoed,” zei hij hardop.

De mist rimpelde.

“Ik zoek mijn hoed. Hij is zilver, eigenwijs en hij verdient een betere standaard dan de kapstok die ik hem gaf.”

Zijn herinneringen keerden terug. De wegwijzers kregen opnieuw pijlen. Voor hem liep een spoor van sterrenlicht verder door het veld.

“Maar mooi geprobeerd,” zei hij tegen het pad.

Het pad bromde onder zijn voeten.

Niet veel later verscheen tussen de nevels een klein, scheef huisje. Het dak hing door, brandnetels verdrongen de rozen en aan de deur hing een bedroefde bel. Het doosje zoemde zo luid dat de tovenaar het tussen beide handen moest houden.

Binnen drukte Silas zijn rug tegen het luik voor de verborgen plank. De zak met gestolen spullen lag bij zijn voeten. Een deel van hem wilde de deur openen en alles bekennen. Een ander deel, het deel dat hem jarenlang van het ene kromme pad naar het volgende had geleid, zocht al naar een uitweg achter het huis.

Er werd driemaal geklopt.

Silas opende de deur op een kier. Voor hem stond de tovenaar, zijn grijswitte haar nog warriger dan op de markt. Modder kleefde aan zijn mantel en de dauwglazen bril hing scheef op zijn neus. Toch zag hij er niet woedend uit.

“Goedendag,” zei hij. “Ik geloof dat u iets van mij hebt.”

Silas voelde zijn mond droog worden. “Ik? Helemaal niet.”

Het koperen doosje begon naast de tovenaar te ratelen. Blijkbaar had er nog iets van zijn eerste werking in gezeten.

“De hoed,” zei de tovenaar zacht.

“Geen idee waar u het over hebt.”

Van achter het luik klonk een beleefde kuch.

Silas gooide de deur dicht en schoof de grendel ervoor. Hij bleef ertegen leunen, alsof een stuk hout hem tegen grote magie kon beschermen.

Buiten was het even stil.

“Dat had beter gekund,” merkte de hoed vanuit zijn schuilplaats op.

“Niet nu.”

“Juist nu, zou ik zeggen.”

Er klonk tweemaal een tik, gevolgd door een oud woord dat zelfs de wind niet meer herkende.

Met een zachte *poef* stond de tovenaar midden in de woonkamer. Hij keek rond alsof hij op bezoek was bij een verre kennis. Zijn blik gleed over de lekkende plek in het plafond, de kale tafel en de laarzen zonder partners.

“Uw voordeur werkt uitstekend,” zei hij. “Uw gastvrijheid vraagt nog wat aandacht.”

Silas stond verstijfd in een hoek. De tovenaar volgde het gezoem, opende het luik en tilde de hoed voorzichtig van de stoffige plank.

Zodra zijn vingers het zilverdraad raakten, leek het huis opgelucht adem te halen. De geborduurde tekens lichtten één voor één op. De tovenaar streek stof van de rand en zette de hoed op zijn hoofd. Een vertrouwde warmte trok door hem heen.

“U hebt lang over de zoektocht gedaan,” zei de hoed.

“Ik had last van kaas.”

“Uiteraard.”

De tovenaar glimlachte. Daarna keek hij naar Silas.

“Ach,” zei hij vriendelijk. “Daar bent u.”

Silas keek naar de zak op de vloer. Alle smoesjes die hem vroeger zo gemakkelijk te binnen schoten, pasten niet bij dit moment.

“Het spijt me,” zei hij.

“Waarvan precies?”

Silas wilde antwoorden dat hij niet wist van wie de hoed was. De hoed kantelde waarschuwend. Hij haalde diep adem.

“Ik wist dat hij niet van mij was. Ik wilde hem verkopen. Ik dacht dat één hoed niets uitmaakte.”

“Net zoals één lepel?” vroeg de tovenaars.

Silas keek op. “Weet u daarvan?”

“Ik weet dat kleine dingen groot kunnen zijn.”

Silas knielde bij de zak en trok het zilveren lepeltje tevoorschijn. Daarna de tol en de sjaal. “Ik heb vaak dingen meegenomen. Ik vertelde mezelf dat niemand ze miste.”

“En geloofde u dat?”

“Soms. Meestal hoopte ik dat het waar was.”

De tovenaars liet de stilte tussen hen staan. Ze was niet dreigend. Ze bood Silas geen schuilplaats, maar wel ruimte om eerlijk te blijven.

“De hoed liet mij zien wat ik had gedaan,” vervolgde Silas. “Ik wilde alles terugbrengen. Toen hoorde ik u aankomen en werd ik bang.”

“Moed is niet dat u nooit bang bent,” zei de tovenaars. “Moed is dat angst niet de laatste keuze voor u maakt.”

“Gaat u mij veranderen in een pad?”

“Een pad?”

“Of een kikker. Tovenars doen dat toch?”

“Ik heb één keer een hertog in een theepot veranderd. Het was een vergissing en voor niemand aangenaam.” De tovenaars keek naar de zak. “Nee, Silas. Ik ga u niet veranderen. Dat werk kunt u alleen zelf doen.”

Hij tikte met zijn koperen staafje tegen zijn schoen.

“Wacht,” zei Silas. “Wat moet ik nu doen?”

“U weet het antwoord al.”

Met een tweede *poef* verdween de tovenaar. Alleen een paar zilveren vonkjes bleven achter.

Silas stond in het scheve huis, omringd door alles wat hij had genomen. Buiten begon de nacht lichter te worden. Hij pakte de zak op, opende de voordeur en stapte het vergeten pad op voordat zijn angst opnieuw voor hem kon kiezen.

Hoofdstuk 5 – Een tweede begin

Bij zonsopgang stond Silas voor de herberg. Zijn handen trilden toen hij de gestolen kandelaar op de toonbank zette. De waard keek eerst naar het koperwerk en daarna naar hem.

“Die verdween twee winters geleden.”

“Ik weet het,” zei Silas. “Ik heb hem meegenomen.”

De waard nam de kandelaar aan, maar bedankte hem niet. “Ga.”

Dat deed pijn, al wist Silas dat hij geen recht had op een vriendelijker antwoord. Bij de volgende deur werd een vrouw boos. Bij een andere sloot iemand zonder één woord de luiken. Hij bleef doorgaan.

De marktkoopvrouw stond haar kraam op te bouwen toen hij haar sjaal bracht. Ze trok de stof onmiddellijk tegen zich aan.

“Ik heb drie weken kou geleden,” zei ze.

“Het spijt me.”

“Spijt verwarmt geen schouders.”

“Nee,” antwoordde Silas. “Maar ik kan voortaan wel van uw spullen afblijven.”

Ze bekeek hem wantrouwig. “Dat lijkt mij het minste.”

Bij de bakkerij rook de straat naar vers brood. De oude bakker stond achter de toonbank en hield het zilveren lepeltje lange tijd in zijn hand. Met zijn duim streek hij over een klein krasje in het handvat.

“Het was van mijn moeder,” zei hij.

“Dat weet ik nu.”

“Dat had je kunnen vragen.”

Silas knikte. Hij vertelde geen verhaal over honger of een lekkend dak. Die dingen waren waar, maar ze maakten het lepeltje niet van hem.

Het moeilijkste bezoek bewaarde hij voor het laatst. Het kind met de houten tol opende zelf de deur en keek met grote ogen naar het speelgoed in Silas' hand.

“Waarom had u hem?”

Silas voelde een leugen opkomen. Hij slikte haar weg.

“Omdat ik hem meenam terwijl hij niet van mij was.”

Het kind dacht daar ernstig over na, nam de tol aan en liet hem meteen over de vloer draaien. Het hout zoemde vrolijk.

“Dan moet u voortaan beter opletten,” zei het kind.

“Dat zal ik doen.”

Silas keerde terug naar zijn huisje met een lege zak. Niet iedereen had hem vergeven. Sommige mensen zouden hem misschien nooit vergeven. Toch voelde de leegte van de zak anders dan de leegte die hem vroeger naar andermans spullen had doen grijpen. Deze keer was er ruimte ontstaan.

Een week later beklom hij de heuvel naar de toren. Onder zijn jas droeg hij niets behalve een brood en een zakje schroeven die hij eerlijk had gekocht. Hij klopte aan.

De mechanische draak opende de deur. Uit zijn bek kwam een wolkje kaneellucht dat Silas recht in het gezicht blies.

“Goedemorgen,” zei Silas voorzichtig.

De draak piepte en liet zijn linkeroor vallen.

Silas raapte het op. “Volgens mij hoort dit bij jou.”

“Een bezoeker,” klonk de hoed boven aan de trap. “En deze keer gebruikt hij de deur.”

De tovenaar verscheen naast hem. “Wat kan ik voor u doen?”

Silas hield het brood en de schroeven omhoog. “Ik wilde zeggen dat het me spijt. En vragen of u misschien werk hebt. Eerlijk werk.”

De tovenaar bestudeerde hem. Daarna wees hij naar bakken vol bouten en moeren. Sommige onderdelen veranderden voortdurend van vorm.

“Kunt u schroeven sorteren?”

“Ja.”

“Ook wanneer ze koppig zijn?”

Silas keek hoe een schroef zichzelf in een spijker veranderde. “Dat kan ik leren.”

“Mooi,” zei de tovenaar. “Dan beginnen we daarmee.”

Geen dag in de toren was gewoon. Op maandag ving Silas boeken die van de trap sprongen. Op dinsdag leerde hij de draak dat ketels geen eieren waren. Woensdag repareerde hij een klok die achteruitliep en ontdekte hij dat zijn oude belangstelling voor fijne mechanismen niet verdwenen was. Donderdag maakte hij leren beschermkapjes voor de drakenvleugels. Vrijdag vertelde hij tijdens de thee een verhaal over een verdwaalde koning, terwijl zelfs de kat één oog opende om te luisteren.

Voor het eerst in jaren ging Silas slapen met vermoeide handen en een rustig hoofd.

Ook buiten de toren probeerde hij te herstellen wat hij kon. Hij maakte de kapotte lamp van de bakker, smeerde het piepende hek van de marktkoopvrouw en hielp een oude man zijn sleutels zoeken zonder er één in zijn zak te stoppen. De mensen bleven eerst op afstand. Daarna begonnen sommigen voorzichtig te knikken. Vertrouwen keerde niet terug als een toverspreuk. Het groeide langzaam, als een roos tussen brandnetels.

Op een avond vond de tovenaar een draad sterrenlicht op zijn werkbank. Er zat een briefje aan van de oude sterrenweefster.

Een hoed kan de waarheid tonen, stond er. Maar alleen een mens kan besluiten ernaar te handelen.

De tovenaar gaf het briefje aan Silas.

“Is dit voor mij?”

“Voor ons allemaal, vermoed ik.”

Samen bouwden ze een nieuwe standaard voor de hoed. Silas zaagde het hout, de tovenaar betoverde het slot en de draak leverde schroeven aan. Toen het werk klaar was, hing de tovenaar de hoed voorzichtig op.

“Aanvaardbaar,” oordeelde de hoed. “Maar er ontbreekt een kussen.”

“Een kussen?” vroeg de tovenaar.

“Van fluweel.”

“Natuurlijk.”

“Donkerblauw.”

“Uiteraard.”

“Met een gouden rand.”

Silas beet op zijn lip om niet te lachen.

“U ziet,” zei de tovenaar tegen hem, “magie is soms eenvoudiger dan onderhandelen met een hoed.”

Beneden pruttelde de mechanische draak tevreden. Hij kon nog steeds geen echt vuur spuwen, maar wel thee zetten. Die smaakte sterk naar olie en peper, al dronk Silas zijn kop zonder te klagen.

Buiten kleurde de avondlucht opnieuw paars. De bomen fluisterden het verhaal van Silas van blad tot blad. Ze vertelden niet alleen over de dief die een magische hoed had gestolen, maar ook over de man die terugkeerde, de waarheid sprak en opnieuw leerde werken met zijn handen.

In de toren tikten de klokken, snorde de kat en gleed een laatste zonnestraal over het zilverdraad. Silas sorteerde schroeven terwijl de tovenaars de draak een nieuw vuurmechanisme gaf.

Niemand beweerde dat alle fouten verdwenen waren. Sommige deuken bleven zichtbaar, in metaal en in mensen. Maar de tovenaars wisten dat herstellen niet betekende dat iets weer werd zoals vroeger. Het betekende dat je met geduld, eerlijkheid en een beetje nederigheid iets nieuws bouwde uit wat gebroken was.

De hoed stond recht op zijn donkerblauwe kussen.

En ditmaal was het raam gesloten.